

*МАТЕРІАЛИ
VI Міжнародної науково-практичної
конференції*

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ
XXI СТОЛІТТЯ**

Збірник тез доповідей

**м. Мукачєво, Україна
20-21 квітня 2023 року**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
MUKACHEVO STATE UNIVERSITY
ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ ІМЕНІ М.В.ЛИСЕНКА
LVIV NATIONAL MUSIC ACADEMY NAMED AFTER MYKOLA LYSENKO
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.СТЕФАНИКА
VASYL STEFANYK PRECARPATHIAN NATIONAL UNIVERSITY
ГУМАНІСТИЧНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯНА ДЛУГОША В ЧЕНСТОХОВІ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
JAN DLUGOSZ UNIVERSITY IN CZESTOCHOWA (POLAND)
ІНСТИТУТ СЛАВІСТИКИ ІМ. ЯНА СТАНІСЛАВА СЛОВАЦЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК
JAN STANISLAV INSTITUTE OF SLAVISTICS OF THE SLOVAK ACADEMY OF SCIENCES
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ ІМ. БЕНІ ЕґРЕШІ (УГОРЩИНА)
BENI EHRESHI INSTITUTE OF ARTS (HUNGARY)**

**МАТЕРІАЛИ
VI Міжнародної науково-практичної
конференції**

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ
XXI СТОЛІТТЯ**

Мукачево-2023

*Рекомендовано до друку
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
протокол № 3 від 26 квітня 2023 року*

Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття: Зб. матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції, Мукачево, 20–21 квітня 2023 р. – Мукачево : МДУ, 2023. – 204 с.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – ректор МДУ, доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України (*голова редколегії*).

Гоблик В.В. – перший проректор Мукачівського державного університету, доктор економічних наук, професор, Заслужений економіст України.

Кобаль В.І. – проректор з науково-педагогічної роботи Мукачівського державного університету, кандидат педагогічних наук, професор.

Попович Н.М. – завідувач кафедри музичного мистецтва, доктор педагогічних наук, професор.

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність, вірогідність та належність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел й посилання на них. Матеріали друкуються в авторській редакції. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

© Мукачівський державний
університет, 2023
© Автори, 2023

6. <http://uccecentre.com/>

УДК 81'42:81'38:821.161.2(477.87) Дочинець (043.2)

**Прокопович Лідія Сигізмундівна,
Моргун Алла Володимирівна,
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна**

ОСОБЛИВОСТІ МОВОСТИЛЮ ЗАКАРПАТСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА МИРОСЛАВА ДОЧИНЦЯ

Закарпатський письменник Мирослав Дочинець — один із найяскравіших представників української літератури початку ХХІ століття. Автор більше 100 романів та оповідань. Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (2014 р., романи «Криничар. Діяння багатого мужа Мукачівської домінії» і «Горянин. Води господніх русел»). Лауреат Міжнародної літературної премії «Карпатська корона» (2004). Лауреат премії «Українська книжка року» в номінації «За видатні досягнення в області художньої літератури» (2016 р., «Синій зошит. Аркуші днів світлящих») та Лауреат премії імені Олександра Духновича (2016 р., роман «Мафтей»).

Про свою письменницьку роботу Мирослав Дочинець каже, що це дуже особистісний та інтимний процес: «Треба народитися на Закарпатті, щоб відчувати пахощі, аромат нашої мови. Те, що закладене за словами» [4].

Даючи високу оцінку творчості письменника Мирослава Дочинця, сучасні мовознавці акцентують увагу не лише на глибинній народній основі його творів, але й на засобах вияву цієї народності. Це зокрема доводять мовознавчі студії А. Вегеш [1], О. Микитюк [3], Л. Прокопович [5], Р. Теремуса. [6], М. Яцьків, [7]. Художні тексти. Мирослава Дочинця — це вияв певного часово-просторового зрізу мови, що вирізняють його творчість на загальному тлі національної мови. Його індивідуальний стиль

сповнений характерними явищами різних мовних рівнів. Розглянемо окремі із них на прикладі роману «Мафтей» Зокрема, це використання *афористичних висловів, діалектної та сакральної лексики, фразеологічних одиниць*.

Значна кількість афоризмів засвідчує стійкі морально-етичні та духовні переконання героїв роману: *Праведник завжди каже правду, брехач завжди бреше. Се є непохитним правилом людської природи...* (Доч.,137); *Бо де люди – там і колотнеча, там і силоміття. Рука руку дуристь, око окові не довіряє...* (Доч., 259); *Якою рукою подаш – такою дістанеш...* (Доч., 182).

У кінці ХХ століття у лінгвістиці зростає інтерес до діалектної лексики. Увага до лексики говорів посилена не лише у зв'язку з необхідністю забезпечити надійним матеріалом ті галузі мовознавства і суміжних наук, які безпосередньо пов'язані з реконструкцією давнішого стану матеріальної і духовної культури носіїв мови: «Адже при всій очевидності змін у словниковому складі мови лексична система зберігає такі архаїчні риси, які часто несуть більшу інформацію, ніж релікти інших структурних рівнів»– зауважує. М. Зубрицька [2, с.123]. На переливах семантики використовує автор таке діалектне слово, як **чічка** – *квітка*, вплітаючи в канву художнього тексту порівняння дівчат Русі Підкарпатської з «цвітом рожевим»: *«Цвіт рожевий ... Мочений дощами й росами, палений сонцем, закурений ватрами, парений окропом, прибитий злиднями і топтаний безправ'ям. І все ж нетлінно-свіжий, красовитий і принадливий. Живий цвіт Русі Підкарпатської – діви. Як ті квітки – богородичині рукавички, яскраві й прості, тендітні й скорботні, що прикрасять глухий закут саду, з-будь якої шкалубини проб'ються, самосівом по снігу зйдуть ... Чічки Русинії»*.

В процесі різноаспектного осмислення проблеми сакрального в художньому дискурсі « Мафтей» було виявлено біблійні антропоніми (Бог, Ісус Христос, Господь, Син Божий, Ісус Назорянин), ойконіми

(Єрусалим), лексеми на позначення атрибутів церкви (*хрест*), слова – назви обрядів (*проща*). Біблійна легенда свідчить, що людина з моменту створення поділена на дві статі – чоловічу і жіночу, які рівні перед Богом, доповнюючи одне одного, зберігають при цьому особливості, що впливають з їх різного призначення на землі. Головне призначення чоловіка – робота, жінка ж повинна народжувати, бути матір'ю, що пов'язано з болем і стражданням.

А ось фрагмент відомої біблійної легенди в авторському обрамленні: *Пам'ятай, що жінка створена не з ноги, аби бути приниженою, не голови, щоб перевершувати, а з боку, щоб бути поруч із тобою, бути рівною. І з-під руки, щоб бути захищеною тобою. І з боку серця, щоб бути коханою...Добра жона – ex caelis oblates. Дар небес.* " (Доч., 214–215).

Існує чимало шляхів авторських трансформацій фразеологічних одиниць. Не можемо залишити поза увагою фразеологізмами, які передаються стосунки між людьми. Тому додатковим експресивним тоном характеризуються фразеологізми, в яких зображено жіночу вправність, хазяйновитість, бережливість: *Вода як та жона, що волоссям шиє, а дрiт пряде* (15, с. 109); *Як у вас, русинів, кажуть: добра пряха й на скiнцi напряде* (15, с. 133); *Бо з жоною i пан Бiг не врадить. Нiколи не знаєш достоту, чи шиє, чи поре, чи бриє, чи стриже...*(15, с. 271); *Така їх природа. Ти сам казав, що жона кроїть уздовж, а шиє впоперек* (15, с. 272); Пор. про чоловіка: *Мати скоро зрозуміла, що чекати від мужа газдовитості марно. Із пса солони не буде* (15, с.181),

Закарпаття, де сьогодні живе і творить Мирослав Дочинець, – етнокультурний регіон. Багатство цього мовного простору широко представлено в ґрунтовних етнографічних, етнологічних, фольклористичних розвідках науковців, відбито в художніх творах майстрів слова.

Джерела

1. Вегеш А. Промовистість назв романів М.Дочинця /Анастасія Вегеш [Електронний ресурс] // Режим доступу :www.visnyk_filolog.uzhnu.edu.
 2. Зубрицька М.І. Лексико-семантичні особливості бойківських говірок у художньому дискурсі Івана Франка. Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2016. Вип. 38. С.101–107.
 3. Микитюк О. Діалектизми як засіб увиразнення текстів Мирослава Дочинця Лінгвостилістичні студії. Луцьк: Східноєвропейський університет імені Лесі Українки. 2015. №2. С. 85 – 91.
 4. Мирослав Дочинець – прозаїк, філософ, публіцист [Електронний ресурс]. – Режим доступу:[http:// miroslav – dochinets.com /?tmpl= unsupported](http://miroslav-dochinets.com/?tmpl=unsupported)
 5. Прокопович Л. С. Лексико-семантичні особливості закарпатських говірок у романі Мирослава Дочинця «Мафтей». Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. Запоріжжя, 2018. № 2. С. 76–82.
 6. Теребус Р. М. Метафора як засіб художнього увиразнення в романі Мирослава Дочинця «Вічник». Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2018. № 35. Том 1. С. 50 –53.
 7. Яцьків М. Ю Фразеологічна картина світу в романі Мирослава Дочинця «Вічник». Наукові праці Ка'мянець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія Філологічні науки. 2015. Вип. 38. С. 386–391.
- Умовні скорочення джерел:*
8. Доч. – Дочинець М. Мафтей. Книга написана сухим пером: роман. Мукачево : Карпатська вежа, 2016. 352 с.

УДК [78.071.2 : 784.3] : 78.03

Цзен Сяосюань,
Львівська національна музична академія
імені М.В.Лисенка
м. Львів, Україна

СТИЛЬОВІ ПАРАМЕТРИ КАМЕРНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ТВОРЧОСТІ КОМПОЗИТОРІВ КИТАЮ 1980-Х РОКІВ

В сфері розширення виконавського камерно-інструментального репертуару за участі фортепіано в творчості китайських композиторів у1980-х роках спостерігається нечуване поживлення. В процесі створення